

ȘCOLI ȘI DASCĂLI

Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Iași (1865-2012)

– 147 de ani de tradiție și excelență în educație –

Legea asupra instrucțiunii din noiembrie 1864 prevedea la articolul 184: *În toate orașele unde sunt licee de băieți, se vor stabili școli secundare de fete compuse din cinci clase.* Pe această bază, ia ființă **Școala Secundară de Fete** sau **Externatul Secundar de Fete**, care își începe cursurile în **ianuarie 1865** cu o singură clasă formată din 12 eleve care proveneau din medii foarte diferite, două dintre ele fiind orfane. Primele obiecte de studiu au fost *matematica, limba română, științele naturii, geografia, istoria, limba franceză, religia, desenul, caligrafia și lucrul manual.*

În **1875** Externatul Secundar de Fete a fost transformat în școală profesională, pentru ca, șapte ani mai târziu, în **1882**, să își reia cursurile sub vechea denumire, Externatul Secundar de Fete. În perioada **1893-1896**, în cadrul școlii a funcționat o *Secție normală* care pregătea învățătoare suplinitoare. În **1905** Externatul Secundar de Fete a fost transformat în liceu cu opt clase, cu numele de **Școala Secundară de Fete**. Prin decretul **2688/5.10.1908** Ministerul Instrucțiunii și al Cultelor, condus de *Spiru Haret*, aprobă noua denumire – **Școala Secundară de Fete „Oltea Doamna”**. Acest nume a fost cerut de directoarea de atunci a școlii, *Tereza Strățilescu*, ca un omagiu adus mamei domnitorului Ștefan cel Mare, cu ocazia descoperirii pietrei funerare a Doamnei Oltea și așezării acesteia în Mănăstirea Probota.

Sub această denumire școala devine liceu clasic-modern cu opt clase, corespunzător cu liceul modern al școlilor de băieți. Ziua școlii urma să fie sărbătorită la 4 noiembrie. Din anul **1925**, absolvenții au susținut examenul de bacalaureat care le permitea accesul la studiile universitare. În **1945**, școala a primit denumirea de **Liceul Teoretic de Fete nr. 1**, pentru ca din **1952** școala să funcționeze sub denumirea de **Școala Medie de zece ani nr. 1**, apoi, din **1956**, **Școala medie nr. 2**.

Prin ordinul **3320/20.08.1960**, Ministerul Învățământului și Culturii decide ca școala să se numească **Liceul nr.2 „Mihai Eminescu”**. Numele de **Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”** a fost în vigoare din **1990** până la **1 septembrie 2008**, dată la care devine **Colegiul Național „Mihai Eminescu” Iași**.

Pe lângă numeroasele schimbări ale denumirii și profilului, școala a trecut și prin dese schimbări de sediu. Inițial, școala a funcționat la un loc cu Școala Primară din Sărărie, pentru ca în lunile aprilie-octombrie **1865** să închirieze casa Catincăi Dumitriu din apropierea bisericii Vulpe. Anul următor, Externatul Secundar a funcționat într-o clădire din curtea bisericii Bărboi și apoi în casele Donici, din strada Sărărie. Între **1867** și **1882**, școala a funcționat în clădirea din curtea bisericii Sf. Sava, apoi, vreme de cinci ani, Externatul s-a instalat în casele fostului pensionat francez Jordan din strada Sărărie, după care, din **1887** până în **1896**, școala a închiriat o proprietate a lui Alecu Șendrea, casa în care s-a născut poetul Vasile Alecsandri, pe stradela Vasile Alecsandri, loc pe care până de curând se afla Muzeul Teatrului. Din **1896**, școala închiriaza casele Bălașei Șendrea din strada Procojnie, unde rămâne timp de patru ani.

Aprobată în 1898, construcția unui nou local se încheie în **1900**, când este inaugurată clădirea din curtea Mănăstirii Golia. La 19 august **1909**, clădirea este însă distrusă de un puternic incendiu. Din 27 octombrie **1909** și până azi, școala își desfășoară activitatea în clădirea din str. Mihail Kogălniceanu, fostă proprietate a lui Alexandru Mavrocordat unde funcționase anterior o școală de băieți – Institutele Unite, școală la care a predat pentru scurt timp lecții de logică Mihai Eminescu.

În timpul primului război mondial, *cursurile au fost întrerupte din noiembrie 1916 până în noiembrie 1917*, timp în care localul a fost transformat în spital militar. În anul școlar **1918-1919**, cursurile s-au desfășurat în clădirea Seminarului Pedagogic din strada Toma Cozma nr.2, pentru ca abia în august **1919** să revină în localul din strada Mihail Kogălniceanu.

După încercările comitetului școlar, din care făcea parte în calitate de cenzor Mihail Sadoveanu, de a cumpăra *casa Mavrocordat*, la insistențele directoarei de atunci, Tereza Strătilescu, ministrul Spiru Haret aprobă achiziția clădirii care astfel devine proprietatea școlii în **1920**. Doi ani mai târziu, în clădirea de lângă poarta din strada Muzelor s-a amenajat internatul, apoi, în anul **1925**, s-a construit alături de clădirea principală o sală folosită pentru gimnastică și festivități, iar între **1935** și **1937** s-a construit o nouă clădire, cu 8 săli de clasă și un laborator, dată în folosință la 15 decembrie **1938**. În timpul celui de-al doilea război mondial, *liceul a fost evacuat în comuna Balinț, Lugoj*, revenind în clădirea proprie în februarie 1945. În **1970**, liceul a obținut o nouă clădire, care servise anterior liceului pedagogic.

De-a lungul celor *147 de ani de existență*, școala a avut 16 directori, un singur bărbat. Prima directoare, **Smaranda Macry** a fost încadrată în decembrie **1864** și a

condus școala până în septembrie 1866. Din septembrie 1866 și până în martie 1882, școala a fost condusă de **Cleopatra Petit**, profesor de limba franceză. După două luni de direcție a doamnei **Victoria A. Urechia**, în octombrie 1882 a fost numită în funcție **Maria Amfilochi Xenopol**, care a condus instituția timp de douăzeci de ani. Din ianuarie 1902 și până în septembrie 1929, direcția școlii este deținută de **Tereza Strătilescu**, profesor de istorie, personalitate deosebită, remarcabil talent pedagogic. De numele ei se leagă momentele cele mai importante din istoria școlii. Au urmat, pe rând, **Margareta Roiu**, profesor de matematică, **Clemansa Grecea**, profesor de istorie, **Elena Partenie**, profesor de fizică și chimie, **Georgeta Hagi**, profesor de geografie, **Debora Leibovici**, **Ana Aurora Goia**, profesor de germană și franceză, **Margareta Năstase**, profesor de chimie, **Crenguța Găldău**, profesor de limba română, **Dimitrie Terzici**, profesor de limba franceză, **Nița Nedea**, profesor de biologie. Din 2007 și până în prezent directorul școlii este **Gabriela Săndulescu**, profesor de matematică.

De departe cea mai puternică și influentă personalitate din acest șir de directori a fost **Tereza Strătilescu**. Ea a fost cea care a reorganizat școala, căutând permanent noi modalități de a oferi cât mai multe șanse elevilor școlii. Spirit progresist, Tereza Strătilescu a anticipat multe dintre ideile educației moderne, idei care par desprinse din discursurile pedagogilor de astăzi. De pildă: „*Niciodată școala să nu spună – asta nu e treaba mea, ci a părinților. De aceea, școala și familia trebuie să se cunoască, să se înțeleagă, să se sfătuiască, să se ajute reciproc.*” Sau: „(elevului) *pe lângă învățatură îi trebuie și hrană corespunzătoare, aer, repaus, distracție, gimnastică, sport, chiar dans.*” Ori, și mai bine: „*Mai presus de toate, să nu uităm că scopul final al educației este să puie pe educat în stare de a-și continua el însuși educația după ce va isprăvi școala, de a-l pregăti pentru acea educație de sine care face în fine dintr-un om aceea ce poate el fi, omul prin excelență.*” De menționat că Tereza Strătilescu era de fapt continuatoarea unei tradiții de excelență, profesionalism și dăruire în domeniul educației.

Cu asemenea valori puse la temelie educației, nu este de mirare că această școală a dat foarte multe nume care pot figura pe o listă de „*prima femeie care...*” Dintre profesori, putem menționa nume cum ar fi **Ana Conta Kernbach**, *prima femeie din țară aleasă în Consiliul general al instrucțiunii*, **Vera Myller Lebedev**, matematician, *prima femeie profesor universitar într-o disciplină științifică*, autoare a unor lucrări originale în *teoria numerelor, algebră și analiză matematică*, **Elena Buznea Meissner**, pedagog, militantă pentru emanciparea femeii, *fondator al primei Societăți pentru ocrotirea copilului din țară*, pune bazele pedagogiei speciale în România, deschizând o școală specială pentru copiii cu dezabilități, școală care a funcționat la Bucium în vila Greierul până în 1958; **Silvia Creangă**, *prima femeie din România care a obținut titlul de doctor în științe matematice*. Ultima, profesoară la Liceul „Oltea Doamna” în perioada 1920-1944, a publicat lucrări de geometrie diferențială în reviste din țară și străinătate (C.R. Acad. Sc. Paris), a publicat două ediții (1935, 1943) ale volumului *Probleme de matematici elementare*. A știut, înainte de toate, să inspire dragoste pentru matematică, multe eleve talentate devenind cadre didactice universitare, matematicieni cunoscuți în lumea academică (*Florica T. Câmpan, Ștefania Ruscior, Olga Costinescu*).

Dacă vorbim despre absolventele școlii, trebuie să pomenim pe **Elena Pușcariu Densușianu**, medic oftalmolog, *prima femeie profesor universitar la Universitatea de Medicină și Farmacie Iași*, cu studii de specialitate la Institutul Pasteur din Paris, doctor în medicină în 1899, fondatoarea Clinicii de oftalmologie din Iași; pe **Ella Negruzzi**, avocat, militantă pentru emanciparea femeii din România, *prima femeie care a profesat avocatura în țara noastră și printre primele din lume*; pe **Raluca Ripan**, absolventă din 1914, *prima femeie academician din România*; pe **Maria Ropală Cicherschi**, *prima femeie medic legist din Europa*.

Printre absolvenții de marcă ai școlii amintim: *scriitori* – **Camelia Nădejde** (cunoscută sub pseudonimul **Lucia Mantu**), **Alexandra Gavrilescu (Otilia Cazimir)**, **Profira Sadoveanu**, **Nichita Danilov**; *medici* – **Maria Briese**, fondatoarea clinicii de endocrinologie de la Iași, **Maria Franche**, **Lidia Jacotă Briese**, **ChiAsia Braifpail**, **Mărioara Tănăsescu Niculescu** etc.; *artiști lirici* – **Magda Ianculescu**, **Viorica Cortez**; *artiști plastici* – **Mărioara Dumitrescu Dumbravă**, **Cela Neamțu**, autoarea lucrării monumentale de tapițerie *Ferestre pentru Ierihon* care decorează Catedrala Ortodoxă din Ierihon; *actori și regizori* – **Rodica Mandache**, **Liviu Smîntînică**, **Ovidiu Lazăr**, **Ozana Ciubotaru**, **Doru Aftanasiu**, **Monica Bărlădeanu**, **Cristian Mungiu**; *sportivi de performanță* – **Dan Irimiciuc**, vicecampion mondial de scrima la tineret în 1969, prima medalie olimpică a Iașului la scrimă, cercetător științific, **Maricica Puică**, medalie de aur pentru cursa de 3000 m și bronz la 1500 m la Olimpiada de la Los Angeles în 1984, deținătoarea unui record mondial; *psihologi, politologi* – **Vasile (Bebe) Mihăescu**, **Alina Mungiu Pippidi** și mulți alții.

În domeniul matematicii, una dintre personalitățile foarte cunoscute este **Florica T. Câmpan**, absolventă a Liceului „Oltea Doamna” în 1924, fostă elevă a Silviei Creangă; își trece licența în fizică în 1928 și în matematică în 1929, iar în 1942 își susține doctoratul în matematică în fața unei comisii prezidate de renumitul profesor *Alexandru Myller* cu o teză de geometrie diferențială intitulată *Surfaces parallèles et semblables*. Conferențiar de matematici generale la Institutul de măsurători terestre din Iași, apoi la Facultatea de Matematică și Fizică a Universității „Al. I. Cuza” Iași, a publicat numeroase cărți de popularizare a matematicii și de istoria matematicii – *Istoria numărului π* , *Probleme celebre din istoria matematicii*, *Aventura geometriilor neeuclidiene*, *Licuricii din adâncuri*, *Dumnezeu și matematica* etc. Ca apreciere și recunoștință, unul dintre cele mai cunoscute concursuri școlare de matematică îi poartă numele.

Înfruntând și depășind vicisitudinile vremurilor prin care a trecut în existența sa îndelungată, prin aportul pe care l-a avut și pe care-l are în modelarea a numeroase generații de elevi în spiritul valorilor morale autentice și în îmbogățirea minții lor cu temeinice cunoștințe umaniste și științifice, **Colegiul Național „M. Eminescu”** se înscrie pe linia tradiției progresiste a învățământului și culturii românești.

Prof. dr. Gabriela Săndulescu

Director al Colegiului Național „Mihai Eminescu”